

CC-BY 4.0 - Uznanie autorstwa.
Uniwersytet Warszawski, Interdyscyplinarne Centrum
Modelowania Matematycznego i Komputerowego.
Warszawa, 2019

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

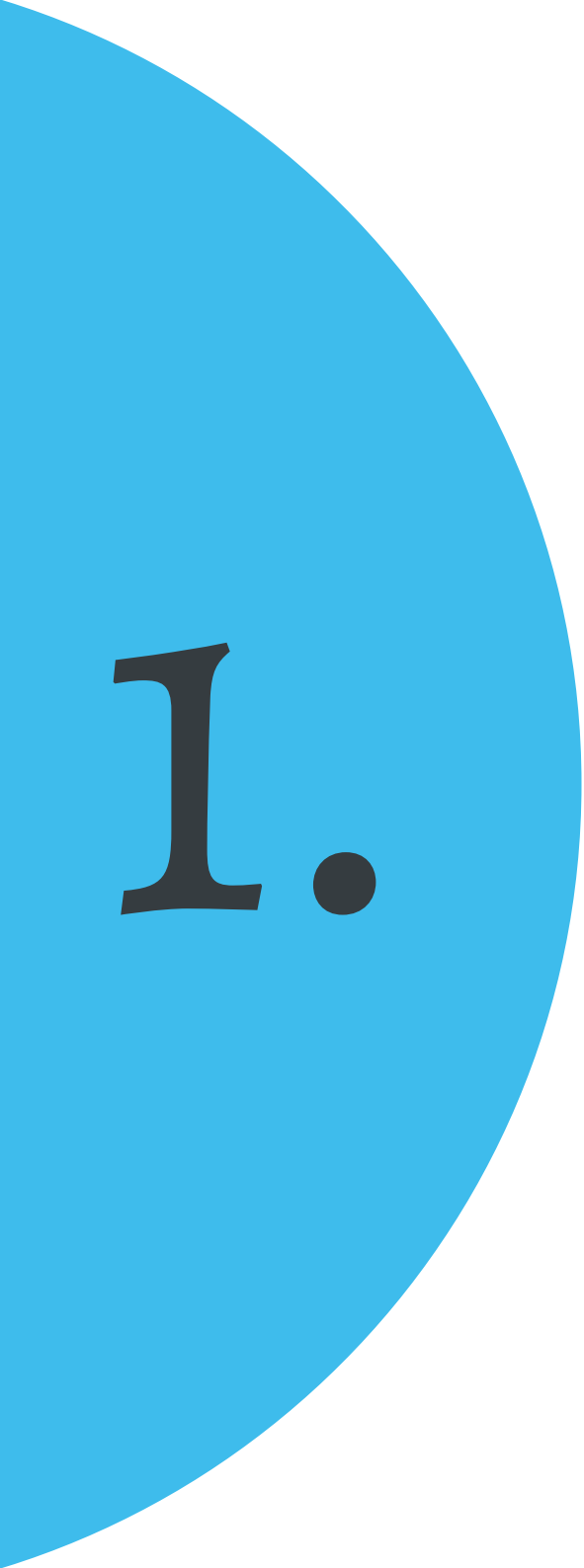
5
powodów

dla których
Wydawcy

opłaca się

publikowanie
w

Open Access

1.

spełnienie
zaleceń instytucji
finansujących

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w 2015 r. wydało zalecenia dotyczące otwartego dostępu, a w 2018 r. uruchomiło program *Wsparcie dla czasopism naukowych*, którego jednym z wymogów jest publikowanie wyników badań naukowych w *otwartym dostępie (open access)*.

Narodowe Centrum Nauki w 2018 r. przystąpiło do inicjatywy *cOAlition S* zrzeszającej europejskie instytucje akademickie i naukowe przy wsparciu instytucji i fundacji z całego świata. Jedno z kluczowych wymagań zakłada, że od 2021 r. beneficjenci środków przyznanych przez sygnatariuszy koalicji na badania naukowe publikowali będą wyniki przeprowadzonych badań w otwartym dostępie.

Program Horyzont 2020 (PR UE 2014-2020) postawił beneficjentom wymóg publikowania w otwartym dostępie powstałych w ramach programu wyników badań naukowych i surowych danych badawczych.

Wdrożenie otwartego dostępu w swoich strukturach wydawniczych pomoże wydawcom i redakcjom w spełnieniu stawianych przez instytucje finansujące wymagań.

Otwarty dostęp realizowany jest na dwóch płaszczyznach: miejsca udostępnienia i warunków, na jakich utwór jest udostępniany.

Miejsce udostępnienia:

udostępnianie artykułów w bezpłatnych repozytoriach - tzw. droga zielona,
publikowanie artykułów w otwartych czasopismach - tzw. droga złota.

Warunki udostępnienia:

Otwarty dostęp *gratis* to darmowy i otwarty dostęp oraz możliwość nieodpłatnego i nieograniczonego technicznie korzystania z treści zgodnie z właściwymi przepisami o dozwolonym użytku.

Otwarty dostęp *libre* to wolny i otwarty dostęp. Umożliwia rozpowszechnianie utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym wraz z udzieleniem każdemu licencji na nieograniczone, nieodpłatne i niewyłączne korzystanie z niego oraz z jego ewentualnych opracowań. W tym typie otwartego dostępu można stosować licencje Creative Commons.

2.

zwiększony
międzynarodowy
zasięg

Dzięki otwartemu dostępowi łatwiejszy dostęp do treści zyskują nie tylko czytelnicy, ale także potencjalni nowi autorzy, recenzenci lub członkowie rady programowej czasopisma. Publiczny, nieodpłatny dostęp przez internet oznacza ułatwienie w pozyskiwaniu ich nie tylko z kraju, ale też z zagranicy.

3.

większe szanse
na indeksację

Otwarty dostęp może pomóc nie tylko zwiększyć widoczność artykułów i czasopisma w obiegu międzynarodowym, ale także podwyższyć liczbę cytowań, co przekładać się może na indeksowanie w krajowych i międzynarodowych bazach naukowych. W szczególności młodzi naukowcy chętnie sięgają do czasopism w otwartym dostępie, dostrzegając w nich potencjał.

4.

bezpieczeństwo
i jakość

Wydawcy i autorzy oczekują, aby sposób udostępniania treści zapewniał ich wysoką jakość, bezpieczeństwo i długotrwałe archiwizowanie. Otwarty dostęp, dzięki powszechnej dostępności treści i możliwości dotarcia do nich bez ograniczeń (np. subskrypcja) powoduje, że łatwiejsze staje się wykrycie ewentualnych nieprawidłowości i nieetycznych zachowań.

Publikacja na platformie ICM UW z powodu wysokiej pozycji w wyszukiwarkach ogranicza możliwość popełnienia plagiatu. Ponieważ treści widoczne są na jednej z głównych pozycji wyszukiwania, łatwo jest zidentyfikować ewentualne nieetyczne zachowanie. Udostępniamy już prawie 550 książek i 303 tys. artykułów z ponad 1 tys. recenzowanych czasopism naukowych. W nowej wersji platformy opracowywanej w ICM przewidujemy procedurę akceptacji i weryfikacji treści, możliwość ich importu i poprawiania danych z innych baz.

ICM UW realizacją projektów związanych z otwartą nauką zajmuje się od wielu lat. Środki na ich realizację pozyskuje z budżetu państwa lub ze środków europejskich. Jako jednostka naukowa i badawcza posiada niezbędne zaplecze technologiczne gwarantujące trwały dostęp do upowszechnianych treści.

5.

swoboda
działania

Otwarty dostęp często zapewnia możliwość opublikowania pracy w dobrej jakości czasopiśmie bez ponoszenia przez autorów dodatkowych opłat, jak np. APC.

Wiele tytułów czasopism i platform oferuje współpracę niewyłączną, opartą na udzieleniu jednej z licencji Creative Commons. Dzięki temu wydawcy mogą udostępnić swoje publikacje w dowolnej liczbie czasopism i platform jednocześnie, autorzy z kolei zachowują wszystkie prawa przy sobie.

Na platformie ICM użytkownicy mogą korzystać z funkcji importu/eksportu metadanych z lub do innych serwisów, przez co czas pracy ulega znacznemu skróceniu.

W obecnej chwili importery/eksportery współpracują z systemami OJS i PBN/POL-index. Możliwe jest również zautomatyzowanie procesu dla treści udostępnianych zgodnie z wystawionym protokołem OAI-PMH.

Zasoby gromadzone są w bazach bibliograficznych obejmujących: nauki humanistyczne i społeczne (CEJSH), szeroko rozumiane nauki rolnicze (Agro), nauki medyczne, farmaceutyczne, weterynaryjne, itd. (PSJD), nauki ścisłe i techniczne (bazTech), nauki ekonomiczne (bazEkon) i nauki matematyczne (DML-PL).

Platforma Polskich Publikacji Naukowych

wsparcie przechodzenia
na licencje
Creative Commons (CC)
i publikacji w otwartym
dostępie

Platforma ICM jest darmowym narzędziem umożliwiającym wydawcom i autorom udostępnianie w otwartym dostępie treści czasopism i książek naukowych.

Zespoły ICM UW prowadzą bezpłatne szkolenia z prawa autorskiego i licencji CC, na których odpowiadają na pytania dotyczące wątpliwości dotyczących udostępniania treści w takim modelu. Przygotowaliśmy poradnik wyjaśniający krok po kroku, w jaki sposób najprościej przejść przez proces zmiany modelu (dostępny na stronie internetowej).

Związane jest to z jednej strony z wymaganiami stawianymi przez MNiSW lub grantodawców. Z drugiej strony jest to prosty sposób na pozbycie się wątpliwości co do możliwości dalszego wykorzystania treści przez inne osoby, np. w projektach polegających na maszynowej analizie tekstów i danych - czego dopuszczalność na gruncie prawa autorskiego nie zawsze jest oczywista.

pytania?

Napisz na:

pppn@icm.edu.pl

Na stronie www.pppn.icm.edu.pl znajdziesz m.in.:

- dodatkowe informacje o otwartym dostępie,
- mini-poradnik przechodzenia na licencje Creative Commons (z umową lub bez),
- informacje o projekcie *Platforma Polskich Publikacji Naukowych*,
- kalendarz szkoleń i wydarzeń związanych z projektem, otwartym dostępem i prawem autorskim,
- inne przydatne informacje.

Projekt współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach II osi priorytetowej Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014–2020, Działanie 2.3.

Łączna wartość projektu: 5 164 777,78 zł

Dofinansowanie z Funduszy Europejskich: 4 370 951,43 zł

Opracowanie i projekt graficzny: Adam Wiciński

Konsultacja: Jakub Szprot, Krzysztof Siewicz